



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 295/2018-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 3. mája 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Ladislava Orosza a Miroslava Duriša predbežne prerokoval sťažnosti obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Felixom Neupauerom, Dvořákovo nábrežie 8/A, Bratislava, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s namietaným porušením čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj porušenie základného práva podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Sžso 4/2015 z 24. augusta 2016 (vedenú pod sp. zn. Rvp 15036/2016) a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9 Sžso 71/2016 z 30. novembra 2016 (vedenú pod sp. zn. Rvp 486/2017), a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosti obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], vedené pod sp. zn. Rvp 15036/2016 a sp. zn. Rvp 486/2017 s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 15036/2016.

2. Sťažnosti obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], o d m i e t a ako zjavne neopodstatnené.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. decembra 2016 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s namietaným porušením čl. 12 ods. 1 ústavy, ako aj porušenie základného práva podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Sžso 4/2015 z 24. augusta 2016 (ďalej len „napadnutý rozsudok najvyššieho súdu z 24. augusta 2016“) vedenú pod sp. zn. Rvp 15036/2016.

Dňa 21. marca 2017 bola ústavnému súdu doručená sťažnosť sťažovateľky, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s namietaným porušením čl. 12 ods. 1 ústavy, ako aj porušenie základného práva podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 9 Sžso 71/2016 z 30. novembra 2016 (ďalej len „napadnutý rozsudok najvyššieho súdu z 30. novembra 2016“) vedenú pod sp. zn. Rvp 486/2017.

1. Zo sťažnosti vedenej pod sp. zn. Rvp 15036/2016 a z príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka sa v správnom konaní na Úrade pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou (ďalej len „úrad“) domáhala vydania platobného výmeru na poplatok z omeškania s úhradou poistného na zdravotné poistenie podľa § 23 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych poisťovní v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon o zdravotnom poistení“) a úroku z omeškania so zaplatením predmetnej pohľadávky podľa § 517 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka

v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“), a to z titulu postúpenia pohľadávky úpadcu – zdravotnej poisťovne (Perspektíva družstevná zdravotná poisťovňa, pozn.) v rámci konkurzného konania.

Úrad svojím rozhodnutím č. DK 301/00010/2012/R z 18. decembra 2012 (neskôr) napadnutým žalobou ako správny orgán druhého stupňa zmenil rozkladom napadnuté rozhodnutie správneho orgánu prvého stupňa tak, že správne konanie vo veci nároku sťažovateľky na zaplatenie poplatku z omeškania podľa zákona o zdravotnom poistení zastavil podľa § 30 ods. 1 písm. a) zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „Správny poriadok“) s odôvodnením, že sťažovateľka nie je oprávnená osoba na podanie návrhu na vydanie platobného výmeru, a v časti uplatneného nároku na úrok z omeškania podľa Občianskeho zákonníka konanie zastavil podľa § 30 ods. 1 písm. e) Správneho poriadku z dôvodu, že úrad nie je príslušný na konanie a vec nemôže postúpiť inému orgánu. Proti označenému rozhodnutiu úradu podala sťažovateľka žalobu, ktorou sa domáhala preskúmania zákonnosti tohto rozhodnutia. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozhodol rozsudkom sp. zn. 1 S 45/2013 zo 6. novembra 2014 tak, že žalobu ako nedôvodnú zamietol a stotožnil sa s právnym názorom správnych orgánov, že zákonná úprava neumožňuje postupníkovi, ktorý nie je zdravotnou poisťovňou, domáhať sa na úrade vydania platobného výmeru na poplatok z omeškania podľa zákona o zdravotnom poistení. Proti rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd napadnutým rozsudkom z 24. augusta 2016 tak, že rozsudok krajského súdu potvrdil.

2. Zo sťažnosti vedenej pod sp. zn. Rvp 486/2017 a z príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka sa v správnom konaní na úrade domáhala vydania platobného výmeru na poplatok z omeškania s úhradou poistného na zdravotné poistenie podľa § 23 ods. 2 zákona o zdravotnom poistení a úroku z omeškania so zaplatením predmetnej pohľadávky podľa § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka, a to z titulu postúpenia pohľadávky úpadcu – zdravotnej poisťovne (Perspektíva družstevná zdravotná poisťovňa, pozn.) v rámci konkurzného konania.

Úrad svojím rozhodnutím č. DK 301/00002/2012/R z 18. decembra 2012 (neskôr) napadnutým žalobou ako správny orgán druhého stupňa zmenil rozkladom napadnuté rozhodnutie správneho orgánu prvého stupňa tak, že správne konanie vo veci nároku sťažovateľky na zaplatenie poplatku z omeškania podľa zákona o zdravotnom poistení zastavil podľa § 30 ods. 1 písm. a) Správneho poriadku s odôvodnením, že sťažovateľka nie je oprávnená osoba na podanie návrhu na vydanie platobného výmeru, a v časti uplatneného nároku na úrok z omeškania podľa Občianskeho zákonníka konanie zastavil podľa § 30 ods. 1 písm. e) Správneho poriadku z dôvodu, že úrad nie je príslušný na konanie a vec nemôže postúpiť inému orgánu. Proti označenému rozhodnutiu úradu podala sťažovateľka žalobu, ktorou sa domáhala preskúmania zákonnosti tohto rozhodnutia. Krajský súd rozhodol rozsudkom sp. zn. 1 S 46/2013 z 12. mája 2016 tak, že žalobu ako nedôvodnú zamietol a stotožnil sa s právnym názorom správnych orgánov, že zákonná úprava neumožňuje postupníkovi, ktorý nie je zdravotnou poisťovňou, domáhať sa na úrade vydania platobného výmeru na poplatok z omeškania podľa zákona o zdravotnom poistení. Proti rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd napadnutým rozsudkom z 30. novembra 2016 tak, že rozsudok krajského súdu potvrdil.

Sťažovateľka vo vzťahu k napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu namieta nesprávne právne posúdenie veci a v ich dôsledku aj odmietnutie spravodlivosti.

Sťažovateľka v sťažnosti vedenej pod sp. zn. Rvp 15036/2016 uvádza:

«Tak ako uvádza Najvyšší súd Slovenskej republiky priamo v odôvodnení... súbor pohľadávok DZP sa uzatvorením Zmluvy o postúpení pohľadávok zo dňa 07. 07. 2005 dostal postúpením mimo majetkovú sféru DZP ako poisťovne a dostal sa do majetkovej sféry Sťažovateľa. Uvedený stav môže Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako sám v Rozhodnutí NS SR uvádza iba akceptovať (z toho vyplýva, že tento stav musia akceptovať aj súdy nižšieho stupňa a orgány verejnej správy, ktorých rozhodovacia činnosť podlieha súdnemu prieskumu).

... Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí R53/2015 v právnej vete uvádza: „Správca konkurznej podstaty úpadcu, ktorým je zdravotná poisťovňa, nemôže byť účastníkom správneho konania o návrhu na vydanie platobného výmeru vo veciach pohľadávok na poistnom, lebo ide o majetok štátu, a nie o majetok úpadcu.“ Ak sa pozrieme

hlbšie do odôvodnenia rozhodnutia R53/2015 zistíme, že súd sa v rozhodnutí zaoberal právnou otázkou „v akej majetkovej sfére sa nachádzajú pohľadávky plynúce z verejného zdravotného poistenia, ak na poisťovňu bol vyhlásený konkurz, tzn. je v postavení úpadcu.“

... Najvyšší súd Slovenskej republiky teda dospel v rozhodnutí R53/2015 k právnemu záveru, že pohľadávky z verejného zdravotného poistenia nepatria do majetkovej sféry zdravotnej poisťovne, ale zdravotná poisťovňa je iba ich správcom, a preto tieto pohľadávky nemožno zahrnúť do konkurznej podstaty. Z uvedeného vyplýva v Zbierke stanovísk NS a súdov zverejnená právna veta: „Správca konkurznej podstaty úpadcu, ktorým je zdravotná poisťovňa, nemôže byť účastníkom správneho konania o návrhu na vydanie platobného výmeru vo veciach pohľadávok na poistnom, lebo ide o majetok štátu, a nie o majetok úpadcu.“ To znamená, že správca konkurznej podstaty nie je aktívne legitimovaný na podanie návrhu na vydanie platobného výmeru na Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou z dôvodu, že pohľadávky z verejného zdravotného poistenia nie sú v majetkovej sfére zdravotnej poisťovne. Uvedenú premisu je možné prijať, avšak v prípade Sťažovateľa nie je sporné, či patria predmetné pohľadávky (z verejného zdravotného poistenia) do jeho majetkovej sféry (vychádzajúc z Rozhodnutia NS SR Najvyšší súd Slovenskej republiky akceptuje prevod pohľadávok do majetkovej sféry Sťažovateľa). Ako uvádza aj Najvyšší súd Slovenskej republiky v Rozhodnutí NS SR zmenou vlastníka pohľadávky, tieto nezmenia svoj charakter (obsah), t. j. právo aktívnej legitimácie je subsumované priamo v obsahu pohľadávky a toto právo nadobudne ten do koho majetkovej sféry sa pohľadávky dostanú.

... rozhodnutie R53/2015 judikuje, že aktívne legitimovaným na podanie návrhu na vydanie platobného výmeru na Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou je ten subjekt, v ktorého majetkovej sfére sa pohľadávky vyplývajúce z verejného zdravotného poistenia nachádzajú, t. j. v danom prípade sťažovateľ.»

V sťažnosti vedenej pod sp. zn. Rvp 486/2017 sťažovateľka poukazuje na právne závery krajského súdu v rozsudku č. k. 4 Cb 2/2014-217 z 5. novembra 2015, s ktorými sa najvyšší súd v napadnutom rozsudku z 30. novembra 2016 nevysporiadal. Sťažovateľka uvádza, že na tento rozsudok krajského súdu nepoukazovala z toho dôvodu, že by išlo o „rozhodnutie záväzné pre Najvyšší súd Slovenskej republiky..., ale ako na rozhodnutie

s presvedčivosťou záverov v ňom obsiahnutých“. Následne sťažovateľka z predmetného rozsudku krajského súdu obsiahlo cituje, pričom uvádza:

«„Taktiež je potrebné uviesť, že predmetná pohľadávka žalobcu voči dlžníkovi vznikla z práva verejného a jej pôvodným vlastníkom bola zdravotná poisťovňa, ktorá ju následne postúpila so všetkými právami s ňou spojenými na žalobcu. Postúpením pohľadávky sa jej obsah a verejnoprávny charakter nezmenil. Z uvedeného vyplýva, že samotné postúpenie pohľadávky nebolo spôsobilé založiť taký právny stav, ktorý by odňal žalobcovi reálnu možnosť aktívne procesne vymáhať pohľadávku voči dlžníkovi, prostredníctvom zákonom určeného orgánu verejnej správy – Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou... „Postúpením pohľadávky zdravotnej poisťovne na žalobcu vstúpil žalobca vo veci týchto pohľadávok do všetkých práv svojho právneho predchodcu, pod čo možno zahrnúť aj právo na uplatnenie nároku... Ak právny predchodca žalobcu bol aktívne legitimovaný na podanie návrhu na Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, nemohol žalobca o túto aktívnu legitimáciu prísť z dôvodu postúpenia pohľadávky...“»

Sťažovateľka vo svojich sťažnostiach ďalej na podporu svojej argumentácie zhodne poukazuje na nález ústavného súdu č. k. I. ÚS 268/2011-38 z 23. novembra 2011, z ktorého vyplýva, že «... pohľadávky na poistnom zásadne možno postúpiť, a to aj tretej osobe. A ak tak možno urobiť pred konkurzom, hoci so súhlasom príslušných orgánov, potom krajský súd mal náležite vysvetliť so zreteľom na citované ustanovenie, prečo to nemožno urobiť v rámci speňažovania konkurznej podstaty v zákonom predpokladanom procese uskutočnenom konkurzným súdom, a mal také odôvodnenie podložiť aj citovaním príslušných právnych noriem, ktorých interpretácia a aplikácia ho viedla k takému úsudku...

... Ústavný súd tiež zohľadnil sťažovateľom predložený rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 4 Obo 52/2009 z 21. 06. 2011, v ktorom najvyšší súd v konaní o určenie neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávok uzatvorenej 07. 07. 2005 otázku platnosti uvedenej zmluvy posúdil opačným spôsobom ako krajský súd v napadnutom rozhodnutí, keď konštatoval, že „osoby, ktoré takto nadobúdajú právo v konkurznom konaní, musia mať istotu, že ich dobromyseľne nadobudnuté právo bude chránené a nebude dotknuté ani prípadnými chybami konkurzného konania. Uvedené skutočnosti podľa názoru odvolacieho súdu

vyučujú možnosť, aby sa predmetná zmluva považovala za neplatnú z materiálnych dôvodov (z dôvodu neprípustnosti jej obsahu).“».

Sťažovateľka ďalej v sťažnostiach poukazuje aj na uznesenie Najvyššieho správneho súdu Českej republiky č. k. Konf 38/2009-12 zo 14. septembra 2009, podľa ktorého „... *Postoupení pohľadávky takovýto charakter sporu nezměnilo: proto i k návrhu postupníka (a nikoli již osoby vykonávající telekomunikační činnost) bude rozhodovat Český telekomunikační úřad. Charakter sporu vymezený v § 129 zákona o elektronických komunikacích je tedy určen v době vzniku závazku, a změna v osobě věřitele cesí jej nemění.*“.

Sťažovateľka namieta aj nedostatočné odôvodnenie napadnutých rozsudkov najvyššieho súdu a ich arbitrárnosť z dôvodu, že neposkytujú odpoveď na kľúčovú otázku, že spolu s pohľadávkami boli na sťažovateľku postúpené aj práva s ňou spojené, konkrétne právo na podanie návrhu na vydanie platobného výmeru úradom, ktorého nositeľom je vlastník pohľadávky.

Na základe tejto argumentácie sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jej sťažností na ďalšie konanie nálezmi vyslovil porušenie jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 12 ods. 1 ústavy, ako aj porušenie základného práva podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu z 24. augusta 2016 a 30. novembra 2016, napadnuté rozsudky zrušil, veci vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a priznal jej úhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

II.1 K spojeniu vecí

Podľa § 31a ods. 1 zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

Podľa § 166 ods. 1 CSP v záujme hospodárnosti konania súd spojí na spoločné konanie také konania, ktoré sa pred ním začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých strán.

Aj keď zákon o ústavnom súde nemá osobitné ustanovenie o spojení vecí, odvolávajúc sa na ustanovenie § 31a ods. 1 zákona o ústavnom súde, možno aj v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy použiť na prípadné spojenie vecí primerane citované ustanovenie § 166 ods. 1 CSP.

S prihliadnutím na obsah sťažností sťažovateľky vedených ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 15036/2016 a sp. zn. Rvp 486/2017 a z ich obsahu vyplývajúcu právnu a skutkovú súvislosť rozhodol ústavný súd, aplikujúc citované právne normy, tak,

že predmetné sťažnosti spojil do jedného spoločného konania tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

II.2 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s porušením čl. 12 ods. 1 ústavy, namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutými rozsudkami najvyššieho súdu z 24. augusta 2016 a 30. novembra 2016

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Ústavný súd považuje pred posúdením sťažnostnej argumentácie sťažovateľky za žiaduce poukázať aj na skutočnosť, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo

arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

Z ústavného postavenia ústavného súdu (čl. 124 ústavy) vyplýva, že jeho prvoradou úlohou je ochrana ústavnosti, a nie ochrana zákonnosti, čo je prejavom doktríny, že všeobecný súd pozná právo („iura novit curia“). Je v právomoci všeobecného súdu vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať (m. m. I. ÚS 19/02, IV. ÚS 238/05, II. ÚS 357/06).

Argumentácia obsiahnutá v sťažnostiach v podstatnom vecne zodpovedá obsahu odvolacích námietok sťažovateľky. Namieta najmä nesprávnosť právneho posúdenia veci najvyšším súdom a nedostatok odôvodnenia napadnutých rozsudkov vo vzťahu ku kľúčovému argumentu pre posúdenie procesnej legitímácie sťažovateľky, t. j. že k prevodu pohľadávky v jej prípade došlo spolu so všetkými právami k nej prináležiacimi vrátane možnosti jej uplatnenia na úrade.

V nadväznosti na uvedené ústavný súd poukazuje na relevantnú časť napadnutého rozsudku z 24. augusta 2016, v ktorej najvyšší súd predovšetkým uviedol:

„38. Na tomto mieste musí Najvyšší súd, rovnako ako aj krajský súd, zdôrazniť, že úpadca patril do skupiny rezortných zdravotných poisťovní, t. j. subjektov, ktoré v rozsahu § 4 v tom čase účinného zák. č. 273/1994 Z. z. vykonávajú s oprávnením podľa § 29 ako aj § 37 písm. a) zák. č. 273/1994 Z. z. zdravotné poistenie poskytované na základe zdravotného poistenia.

Hoci hospodárenie a financovanie poisťovne, t. j. aj nakladanie s majetkom poisťovne, zákonodarca jednoznačne upravil iba u všeobecnej poisťovne prostredníctvom Siedmej časti zák. č. 273/1994 Z. z. (t. j. § 47 až § 54), a preto sa javí, že zákonodarca o úpravu obdobnej otázky u rezortných poisťovní nemal záujem, tak tento záver spochybňuje prechodné ustanovenie upravené v § 75 ods. 1 zák. č. 273/1994 Z. z., ktoré subsidiárnym spôsobom uvedené ustanovenia Siedmej časti vzťahuje aj na oblasť hospodárenia a financovania rezortných poisťovní...

39. Preto sa aj na rezortné poisťovne, t. j. aj na PERSPEKTÍVU DZP vzťahuje ustanovenie o zriadení základného fondu a nakladaní s jeho prostriedkami v zmysle všetkých odsekov § 50 v spojení s § 48 a § 49 ods. 1 zák. č. 273/1994 Z. z. Práve uvedený základný fond sa vytváral v zmysle § 50 ods. 1 písm. a) a b) zák. č. 273/1994 Z. z. z vybraného poistného a prirážok k nemu, ktorých postúpenie Zmluvou o postúpení je tiež predmetom prejednávanej veci, a je nepochybné, že aj keď nebolo toto poistné včas vybrané z dôvodov na strane platiteľa poistného, tak spolu s prirážkami bolo nutné ich pripisovať na uvedený základný fond.

Ani v procese konkurzu majetok PERSPEKTÍVY DZP ako úpadcu, t. j. jeho jednotlivé fondy a k nim priradené pohľadávky, nestratili svoj verejnoprávny charakter, ktorý bol vymedzený § 48 ods. 4 v spojení s § 50 ods. 2 zák. č. 273/1994 Z. z. ...

40. Pokiaľ správca konkurznej podstaty na základe § 27 ods. 1 a 2 zák. č. 328/1991 Zb. v spojení s opatrením Krajského súdu v Bratislave zo dňa 22. 06. 2005 sp. zn. 7 K 70/01, ktorým konkurzný súd vyslovil súhlas s tým, aby správca konkurznej podstaty predal súbor pohľadávok úpadcu, t. j. PERSPEKTÍVA DZP postupníkovi, postúpil súbor verejnoprávnych pohľadávok, Najvyšší súd môže len konštatovať, že môže iba akceptovať rozhodnutie konkurzného súdu v zmysle § 135 O. s. p., ktorým konkurzný súd umožnil na rozdiel od rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu (najmä nižšie citovaný rozsudok sp. zn. 7 Sžso/20/2012) obidvom zmluvným stranám naplniť slobodu konať v rozsahu vymedzenom v zmysle čl. 2 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky s účinkami, ktoré súkromné právo s postúpením pohľadávok spája, t. j. s dobrovoľným plnením dlžníka žalobcovi ako postupníkovi.

Avšak ďalší postup žalobcu, spočívajúci v podaní návrhu na vydanie platobného výmeru a žiadosťou byť účastníkom takéhoto správneho konania, už je v rozpore s uvedeným charakterom postúpených pohľadávok, ktoré ani súkromnoprávnym postúpením na obchodnú spoločnosť nestratili svoj hore uvedený verejnoprávny charakter (viď bod č. 39). Zákonodarca vyslovene prostredníctvom ustanovenia § 18 ods. 1 písm. a) bod 3 zák. č. 581/2004 Z. z. aktívne legitimoval na podanie návrhu na vydanie platobného výmeru iba zdravotnú poisťovňu, t. j. subjekt jednoznačne opísaný v § 2 ods. 1 zák. č. 581/2004 Z. z. “

V napadnutom rozsudku z 24. augusta 2016 najvyšší súd poukázal na právne závery v rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 7 Sžso 20/2012 z 24. apríla 2012, pričom odcitoval tieto časti predmetného rozsudku:

«Z ustanovení zákona o správe majetku štátu v spojení so zákonem o rozpočtových pravidlách veřejnej správy vyplývá, že veřejné prostředky sú peňažnými prostriedkami štátu. I preto, ak vykonávame verejného zdravotného poistenia je činnosť vo verejnom záujme, pri ktorej sa hospodári s verejnými prostriedkami (§ 2 ods. 2 zákona o zdravotnom poistení), tieto prostriedky sú majetkom štátu, len ich správa bola zákonom zverená inému subjektu zdravotnej poisťovni.

Zdravotná poisťovňa je z tohto dôvodu povinne klientom Štátnej pokladnice podľa § 2a ods. 1 písm. e) zákona č. 291/2002 Z. z. o Štátnej pokladnici a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o Štátnej pokladnici“), platitelia poistného zo zákona uhrádzajú preddavky na poistné na účet zdravotnej poisťovne vedený v štátnej pokladnici (§16 ods. 1 zákona o zdravotnom poistení). Z dôvodu, že ide o verejné prostriedky, bola im priznaná zákonná ochrana pred exekúciou odpísaním z účtu (§ 12 ods. 7 zákona o Štátnej pokladnici).

Na skutočnosti, že poistné, resp. pohľadávka na poistnom je majetkom štátu, nič nemení úprava, podľa ktorej v prípade kladného výsledku hospodárenia, za splnenia zákonom stanovených podmienok, môže byť časť týchto prostriedkov pretransformovaná do vlastníctva zdravotnej poisťovne v podobe zisku.

Prostriedky z poistného na verejné zdravotné poistenia sú verejné prostriedky v majetku štátu, a preto nemôžu patriť do konkurznej podstaty zdravotnej poisťovne, ako úpadcu. Z toho potom vyplýva, že správca konkurznej podstaty nemá procesnú legitimáciu v zmysle § 47 ods. 4 zákona o konkurze a reštrukturalizácii iniciovať konanie týkajúce sa poistného, a teda aj vymáhať pohľadávky na poistnom, lebo nejde o majetok patriaci do konkurznej podstaty ako majetok úpadcu.

Hoci už na základe uvedeného je potrebné konštatovať správnosť napadnutého rozhodnutia žalovaného, pre úplnosť je potrebné uviesť, že v zmysle § 18 ods. 1 písm. a) bod 3 zákona č. 581/2004 Z. z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zdravotných poisťovniach“) úrad vykonáva dohľad nad verejným

zdravotným poistením tým, že vydáva platobné výmery vo veciach uplatnených zdravotnou poisťovňou, ak ide o pohľadávky na poistnom vyplývajúce z neodvedených preddavkov na poistné alebo neodvedeného nedoplatku na poistnom podľa osobitného predpisu, úroky z omeškania a pohľadávky vyplývajúce z nezaplatenej úhrady za neodkladnú zdravotnú starostlivosť podľa osobitného predpisu.

Z citovaného ustanovenia zákona o zdravotných poisťovniach vyplýva, že uplatniť na úrade pohľadávku na poistnom môže len zdravotná poisťovňa, pričom definíciu zdravotnej poisťovne obsahuje ustanovenie § 2 ods. 1 zákona o zdravotných poisťovniach. Zdravotná poisťovňa podľa uvedeného ustanovenia je akciová spoločnosť so sídlom na území Slovenskej republiky založená na účely vykonávania verejného zdravotného poistenia na základe povolenia na vykonávanie verejného zdravotného poistenia. «»

Najvyšší súd v napadnutom rozsudku z 30. novembra 2016 v podstatnom uviedol:

«Odvolací súd sa nestotožňuje s názorom žalobcu, podľa ktorého z uznesenia sp. zn. 6 Rks 1/2010 implicitne vyplýva, že aktívne legitimovaným na uplatnenie nárokov zo zdravotného poistenia môže byť inter alia aj žalobca. V predmetnom konaní rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky spor o právomoc podľa § 8a O. s. p. Otázka, ktorú bolo v tomto konaní potrebné vyriešiť, a o ktorej súd rozhodoval, bola výlučne, či je na konanie o uplatnenom nároku na zaplatenie poplatku z omeškania podľa § 23 ods. 2 zákona č. 273/1994 Z. z. daná právomoc na konanie a rozhodovanie súdom alebo správnym orgánom. Pokiaľ najvyšší súd rozhodol, že na konanie je príslušný Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, nemohol zároveň rozhodnúť o aktívnej legitímácii žalobcu alebo ktoréhokoľvek subjektu na začatie tohto konania, keďže týmto postupom by došlo k zásahu do rozhodovacej právomoci príslušného orgánu. Pokiaľ je teda na konanie a rozhodovanie príslušný žalovaný, je tiež v jeho právomoci posúdiť, či ten, kto podal návrh na začatie konania je alebo nie je účastníkom konania a z uvedeného dôvodu prípadne zastaviť konanie. Zákonnosť takého rozhodnutia môže byť následne preskúmaná súdom v správnom súdnictve, nie je však možné, aby otázku aktívnej legitímácie na začatie správneho konania riešil súd ešte pred rozhodnutím správneho orgánu.

Pokiaľ žalobca poukazuje na nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 341/07, odvolací súd nespochybňuje právny názor ústavného súdu, že súd nie je doslovným znením

zákonného ustanovenia viazaný absolútne a môže sa od neho odchýliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť, alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov alebo ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov.

Odvolaací súd však má za to, že na prejednávanej veci nie je možné uvedenú právnu vetu použiť, keď naopak, rozšírenie aktívnej legitímácie nad rámec textu zákona by bolo proti jeho účelu, keďže účelom vyberania poistného na zdravotné poistenie, ako aj poplatku z omeškania podľa § 23 ods. 2 zákona č. 273/1994 Z. z. je financovanie zdravotnej starostlivosti. Pokiaľ zákon umožňuje začatie konania o zaplatenie poplatku z omeškania podľa § 23 ods. 2 zákona č. 273/1994 Z. z. len na návrh zdravotnej poisťovne, je to z dôvodu, že len zdravotná poisťovňa smie vykonávať verejné zdravotné poistenie, z ktorého je financovaná zdravotná starostlivosť. Postúpenie pohľadávky zákon pripúšťa, resp. tiež v minulosti pripúšťal len výnimočne, a to práve pre jej špecifický účel. V čase postúpenia pohľadávky, jej uplatnenia, či v čase rozhodnutia správneho orgánu však zákon explicitne vymedzoval osoby, ktoré sú oprávnené nárok u žalovaného uplatniť. Žiadne iné osoby nie sú potom oprávnené navrhnúť vydanie platobného výmeru. Táto skutočnosť je daná účelom zákona, nejde o opomenutie zákonodarcu, ktoré by malo byť napravené sudcovskou tvorbou práva.

Vzhľadom na publicitu právnych predpisov, tiež zákona č. 581/2004 Z. z., mal byť okruh osôb oprávnených podať návrh na vydanie platobného výmeru u žalovaného žalobcovi zrejímavý. Pokiaľ s touto skutočnosťou nebol oboznámený, nemožno v prípade zastavujúceho rozhodnutia žalovaného hovoriť o denegatio iustitiae, a to s poukazom na princíp „neznalosť zákona neospravedlňuje“.

K rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. 4 Cb/2/2014-217 zo dňa 05. 11. 2015 je potrebné len v krátkosti uviesť, že ide o rozhodnutie v obchodnoprávnej veci a tunajší súd ním nie je viazaný. Krajský súd mal právo urobiť si názor o predbežnej otázke, ktorej vyriešenie bolo potrebné pre rozhodnutie v jeho veci, avšak na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu je oprávnený len správny súd.

Pokiaľ ide o rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obo/52/2009 zo dňa 21. 06. 2011, sp. zn. 1 Obo/1/2011 zo dňa 15. 01. 2013, sp. zn. 3 Obo/53/2009 zo dňa 13. 10. 2011, tieto sú pre dané konanie irelevantné.

Predmetom skúmania odvolacieho súdu je len žalobcom napadnuté rozhodnutie, obsahom ktorej je otázka aktívnej legitímácie na konanie pred žalovaným a nie platnosť, či neplatnosť postúpenia pohľadávky.

Na záver k námietke týkajúcej sa práva na legitímne očakávanie odvolací súd dodáva, že takéto právo sa nevzťahuje na očakávania, ktoré nie sú „legitímne“, t. j. na očakávania nad rámec zákona, čo je aj vyššie uvádzaný prípad.»

Ústavný súd v rámci predbežného prerokovania sťažností sťažovateľky poukazuje na to, že uznesením sp. zn. II. ÚS 195/2017 zo 16. marca 2017 ústavný súd rozhodol v skutkovo a právne totožnej veci sťažovateľky. Od právnych záverov uvedených v predmetnom uznesení sa ústavný súd nemá dôvod odchyliť, preto v aktuálne prejednávaných veciach sťažovateľky uvádza argumentáciu už uvedenú v uznesení sp. zn. II. ÚS 195/2017 zo 16. marca 2017.

Vo vzťahu k sťažnostnej argumentácii sťažovateľky ústavný súd takto považuje za potrebné uviesť, že pokiaľ poukazuje na nadobudnutie pohľadávky postúpením v rámci konkurzného konania, je nutné prisvedčiť vyčerpávajúcej a presvedčivej argumentácii najvyššieho súdu v napadnutých rozsudkoch, že verejnoprávna pohľadávka vzniknutá z oneskorene uhradeného alebo neuhradeného poistného na zdravotné poistenie (poplatok z omeškania podľa zákona o zdravotnom poistení) nie je spôsobilá byť súčasťou konkurznej podstaty úpadcu, keďže podľa § 23 ods. 7 v tom čase platného a účinného zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov bola príjmom štátneho rozpočtu. Ak teda nadobudla sťažovateľka postúpením schváleným konkurzným súdom pohľadávku už autoritatívne priznanú platobným výmerom úradu, ide o vymáhateľný nárok.

V rozsahu, ktorý však platobným výmerom úradu v prospech úpadcu nebol právoplatne priznaný pred jej postúpením, nemožno hovoriť o vymáhateľnom nároku, pretože tento nie je krytý žiadnym exekučným titulom – individuálnym správnym aktom autoritatívne určujúcim rozsah verejnoprávnej pohľadávky.

Sťažovateľka v postavení súkromnej i obchodnej spoločnosti mohla a mala vedieť, že jej právne postavenie nezodpovedá legálnej definícii zdravotnej poisťovne, a preto nebude oprávneným subjektom na podanie návrhu na vydanie platobného výmeru úradom. Ak sa sťažovateľka za týchto okolností slobodne rozhodla pre nadobudnutie takejto pohľadávky, ktoré sa javí ako špekulatívne, ide o súčasť podnikateľského rizika, ktoré v súvislosti so svojou obchodnou činnosťou musí znášať.

Navyše, pohľadávka na zaplatenie úrokov z omeškania, ktorú si sťažovateľka uplatňovala podľa občianskeho práva, vo vzťahu medzi ňou a platiteľom poisťného nemohla vzniknúť ako odvodený právny vzťah (následok) vyplývajúci z nesplnenia verejnoprávnej povinnosti vo vzťahu k zdravotnej poisťovni ako oprávnenej na výkon verejného zdravotného poistenia. Uvedené má racionálny základ v tom, že len právna norma verejnoprávnej povahy môže ustanoviť, aké právne následky bude znášať povinný (platiteľ poisťného), ktorý si nesplnil verejnoprávnu zákonnú povinnosť. Inými slovami, teória práva nepripúšťa možnosť vzniku akcesorického zodpovednostného vzťahu súkromnoprávnej povahy za omeškanie s plnením povinností, ktoré tvoria obsah verejnoprávneho vzťahu medzi inými subjektmi (v posudzovanom prípade diskutabilná zmena veriteľa).

Vzhľadom na to, že predmetná obchodná transakcia je v príkrom rozpore s verejnoprávnym účelom zákona o zdravotnom poistení (úhrada povinností platiteľov poisťného na účely využitia takto získaných finančných prostriedkov na úhradu poskytovania zdravotnej starostlivosti), nemôže podľa názoru ústavného súdu požívať súdnu ochranu, ktorej sa sťažovateľka domáha.

Vo vzťahu k tej časti argumentácie sťažovateľky, v rámci ktorej poukazuje na uznesenie Najvyššieho správneho súdu Českej republiky zo 14. septembra 2009, ústavný súd konštatuje, že právne názory v ňom vyslovené nie sú aplikovateľné na jej prípad. Z označeného uznesenia totiž vyplýva, že postúpenie pohľadávky (súkromnoprávnej) osoby vykonávajúcej telekomunikačnú činnosť na (inú súkromnoprávnu) osobu, ktorá takú činnosť nevykonáva, nemení nič na tom, že Český telekomunikačný úrad bude

aj po postúpení pohľadávky oprávnený rozhodovať o spore. V tejto súvislosti nemožno spúšťať zo zreteľa, že telekomunikačný úrad v rámci svojich kompetencií vykonáva dohľad nad obchodnou činnosťou subjektov súkromného práva (horizontálne právne vzťahy). Právna situácia sťažovateľky ale nie je porovnateľná s postavením telekomunikačného úradu v dôsledku „vrchnostenského“ postavenia zdravotnej poisťovne (verejnoprávna inštitúcia s vertikálnym právnym vzťahom k platiteľovi poistného, pozn.), ktorá jediná má zákonné oprávnenie požadovať vydanie platobného výmeru úradom (kompetenciu rozhodovať o právach a povinnostiach platiteľov poistného mala pôvodne zdravotná poisťovňa sama, pozn.).

Rovnako nie sú na vec sťažovateľky aplikovateľné ani právne názory vyslovené v náleze ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 268/2011 z 23. novembra 2011, keďže v tomto prípade bolo predmetom sťažnosťou napadnutého konania zaplatenie sumy z titulu postúpenej pohľadávky, pričom prejudiciálne sa tu riešila otázka určenia neplatnosti zmluvy o postúpení verejnoprávnej pohľadávky. Na rozdiel od toho vo veci sťažovateľky ide o konanie v rámci správneho súdnictva, ktoré je ovládané špecifikami zohľadňujúcimi predmet prieskumu správnym súdom, ktorým je zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu, pričom kľúčovou otázkou bolo posúdenie oprávnenia sťažovateľky ako subjektu súkromného práva navrhovať vydanie platobného výmeru úradu, teda oprávnenia, ktoré patrí taxatívne vymedzenému okruhu procesne legitimovaných subjektov, ku ktorým sťažovateľka nepatrí.

Na základe dosiaľ uvedeného ústavný súd zastáva názor, že napadnuté rozsudky najvyššieho súdu nemožno považovať za arbitrárne alebo zjavne neodôvodnené. Naopak, právne závery najvyššieho súdu ústavný súd považuje z ústavného hľadiska za akceptovateľné, a preto nemá dôvod do napadnutých rozsudkov zasahovať. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutých rozsudkov najvyššieho súdu. Súčasťou ustálenej judikatúry ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) je aj právny názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov

a námietok. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné a arbitrárne len tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej, alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (m. m. IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Vzhľadom na to, že ústavný súd nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by signalizovali, že napadnutými rozsudkami najvyššieho súdu z 24. augusta 2016 a 30. novembra 2016 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu garantovaného čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, nemožno uvažovať ani o porušení základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy či o porušení zásady rovnosti podľa čl. 12 ods. 1 ústavy, keďže ich porušenie sťažovateľka namieta v priamej príčinnej súvislosti s porušením práva na súdnu ochranu.

Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd odmietol sťažnosti sťažovateľky ako zjavne neopodstatnené podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Po odmietnutí sťažností ako celku bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi uplatnenými v sťažnostiach.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. mája 2018